

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 63/02-47

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. júla 2003 v senáte zloženom z predsedu Jána Mazáka a zo sudcov Juraja Horvátha a Jána Lubyho prerokoval prijatú sťažnosť L. D., bytom L., zastúpeného advokátom JUDr. R. G., K., vo veci porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. P 7/98 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. P 7/98 v časti, v ktorej sa domáha úpravy styku s maloletými deťmi, zmeny výchovného prostredia a zníženia vyživovacej povinnosti, porušil základné právo L. D. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. L. D. priznáva primerané finančné zadostučinenie 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd v Prešove povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresnému súdu v Prešove p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. P 7/98 konal bez zbytočných priedahov.

4. Okresný súd v Prešove j e p o v i n n ý uhradiť L. D. trovy právneho zastúpenia v sume 8 000 Sk (slovom osemtisíc slovenských korún) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. R. G., K., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. IV. ÚS 63/02-29 z 22. januára 2003 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na konanie sťažnosť L. D., bytom L. (ďalej len „sťažovateľ“) pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priedahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu v Prešove (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. P 7/98.

Predmetom konania bolo namietané porušenie základného práva sťažovateľa zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru vo veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. P 7/98 (úprava styku s maloletými deťmi, zmena výchovného prostredia maloletých a zníženie vyživovacej povinnosti).

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti okrem iného uviedol: *„Sťažovateľ sa podaním napadnutým 5. 2. 1998 na Okresnom súde v Prešove domáha úpravy styku s jeho maloletými deťmi, podaním dňa 21. 4. 1998 zmeny výchovného prostredia a podaním dňa 30. 6. 1998 zníženia vyživovacej povinnosti.*

... súd napriek viacerým návrhom na vydanie predbežného opatrenia, ktorými sa sťažovateľ domáhal úpravy styku, jeho návrhy bez náležitého zistenia skutkového stavu zamietal. V jednom prípade došlo k vydaniu predbežného opatrenia, následne došlo odvolacím súdom k jeho zrušeniu. Sťažovateľ nemal žiadne styky so svojimi deťmi odo dňa podania návrhu na úpravu styku, t. j. od februára 1998 až do konca roku 1999, teda počas obdobia viac než 20 mesiacov. A to aj napriek viacerým návrhom na vydanie predbežného opatrenia z jeho strany.

V konaní vedenom na Okresnom súde v Prešove pod č. k.: P 7/98 došlo v januári 2000 (2 roky od podania návrhu sťažovateľom) k nariadeniu znaleckého dokazovania. Po námietkach voči znaleckému dokazovaniu vznesených sťažovateľom na pojednávaní súd pristúpil k vypracovaniu, resp. k realizácii krokov za účelom vypracovania kontrolného znaleckého posudku. Ani napriek viacerým urgenciám zo strany sťažovateľa nedošlo do dnešného dňa k jeho vypracovaniu. Sťažovateľ v pozícii účastníka konania bol a je po celý čas aktívny a súčinnosťný.

Napriek všemožnej snahe sťažovateľa, tak procesnými návrhmi v konaní, ako aj požadovaním odstránenia prietáhov v konaní podľa zákona SNR č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov, nedošlo doposiaľ k úprave styku s jeho deťmi. “

Sťažovateľ listami z 9. februára 1999, 7. júna 1999, 9. augusta 1999, 20. decembra 2000, 19. februára 2002 a 11. júna 2002 žiadal o odstránenie prietáhov v konaní vo veci úpravy styku s jeho deťmi. Podpredsedníčka okresného súdu listom z 8. septembra 1998 sťažovateľovi oznámila, že jeho návrh nie je možné uprednostniť, a listom z 22. septembra 1999 oznámila, že nedošlo k žiadnym prietahom a jeho sťažnosť považujú za neodôvodnenú. Sťažovateľ ústavnému súdu predložil aj fotokópie citovaných žiadostí a sťažností.

Sťažovateľ okrem vyslovenia porušenia základných práv podľa označených článkov ústavy a dohovoru žiada prikázať okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov vo veci

sp. zn. P 7/98 a priznať mu primerané finančné zadost'učinenie v sume 75 000 Sk, ako aj náhradu trov konania, ktoré jeho právny zástupca vyčíslil v sume 8 000 Sk.

Na základe výzvy ústavného súdu zo 16. septembra 2002 okresný súd v písomnom vyjadrení sp. zn. Spr U-3006/02 z 1. októbra 2002 uviedol chronologický prehľad postupu v konaní vedenom pod sp. zn. P 7/98 a na jeho základe zaujal stanovisko: „... zo strany súdu nedošlo k žiadnym priet'ahom a dĺžku konania ovplyvnil sám s'ťažovateľ svojím procesným správaním sa. Práve z dôvodu rozhodovania o opakovaných predbežných opatreniach nebolo možné prejednať riadne návrhy otca a o týchto aj rozhodnúť.“

Na základe výzvy ústavného súdu sa k predmetu konania písomne vyjadrili účastníci konania, okresný súd vyjadrením sp. zn. U-3006/02 z 11. februára 2003 a s'ťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu podaním z 3. februára 2003.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj obsahom súdneho spisu okresného súdu sp. zn. P 7/98 dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho senát ústavného súdu s'ťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe písomne predložených vyjadrení účastníkov a obsahu predloženého spisu.

II.

Zo súdneho spisu okresného súdu sp. zn. P 7/98 ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania v predmetnej veci s'ťažovateľa:

Dňa 5. februára 1998 podal s'ťažovateľ návrh na okresný súd vo veci úpravy styku s maloletými deťmi. S'ťažovateľ listom z 20. apríla 1998 doplnil údaje k návrhu o styk s deťmi. Dňa 21. apríla 1998 bol okresnému súdu doručený návrh s'ťažovateľa na zmenu umiestnenia maloletých detí. Dňa 30. júna 1998 bol okresnému súdu doručený návrh na začatie konania na zníženie výživného.

Okresný súd 17. septembra 1998 vyzval sťažovateľa na predloženie rovnopisov návrhov a 22. septembra 1998 na oznámenie zamestnávateľa matky maloletých detí. Sťažovateľ listom zo 14. októbra 1998 písomne oznámil okresnému súdu zamestnávateľa a adresu matky maloletých detí.

Dňa 8. januára 1999 okresný súd vyzval sťažovateľa na oznámenie sídla zamestnávateľa matky a prostredníctvom zamestnávateľa predvolal matku maloletých detí na informatívny výsluch, ktorý sa v zmysle úradného záznamu z 19. januára 1999 aj uskutočnil. Súd jej touto cestou doručil návrh sťažovateľa na zníženie výživného a úpravu styku s maloletými deťmi a zmenu výchovného prostredia.

Uznesením sp. zn. P 7/98 z 19. januára 1999 okresný súd ustanovil opatrovníka maloletých detí, ktoré účastníci prevzali 10. februára 1999.

Výzvami z 5. februára 1999 okresný súd vyzval Obvodné oddelenie Policajného zboru Lipany na podanie správy o povesti sťažovateľa a Obvodné oddelenie Policajného zboru Sabinov na podanie správy o povesti matky maloletých detí. V ten istý deň požiadal zamestnávateľov účastníkov o predloženie správy o príjme a mzdových listov.

Okresný súd 20. februára 1999 nariadil pojednávanie na 9. marec 1999.

Sťažovateľ 24. februára 1999 podal odvolanie proti uzneseniu o ustanovení opatrovníka, na základe čoho okresný súd 25. februára 1999 zrušil termín pojednávania stanovený na 9. marec 1999.

Listom z 9. marca 1999 sťažovateľ predložil okresnému súdu dodatok materiálov k súdnemu konaniu.

Okresný súd 30. marca 1999 predložil spisovú dokumentáciu Krajskému súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“).

Krajský súd uznesením sp. zn. 2 Co 182/99 z 27. júla 1999 potvrdil uznesenie okresného súdu vo veci ustanovenia Okresného úradu v Sabinove za kolízneho opatrovníka. V období od 1. apríla 1999 do 30. júla 1999 bol spis na krajskom súde na základe odvolania sa sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu o ustanovení Okresného úradu v Sabinove za kolízneho opatrovníka.

Okresný súd 19. augusta 1999 nariadil pojednávanie na 20. október 1999. Sťažovateľ 6. septembra 1999 podal okresnému súdu návrh na vydanie predbežného opatrenia na zverenie syna do výchovy otca. Uznesením zo 14. septembra 1999 ustanovil okresný súd

Okresný úrad Sabinov, oddelenie sociálno-právnej ochrany a kurately, za opatrovníka pre maloleté deti účastníkov.

Dňa 14. septembra 1999 bolo nariadené pojednávanie na 29. september 1999 o vydanie predbežného opatrenia.

Na okresnom súde 29. septembra 1999 bol prejednaný návrh na vydanie predbežného opatrenia. Toto pojednávanie bolo, z dôvodu ďalšieho dokazovania odročené. Uznesením sp. zn. P 7/98 zo 6. októbra 1999 okresný súd vo veci vydania predbežného opatrenia zamietol návrh sťažovateľa na zverenie maloletého M. do jeho výchovy.

Dňa 20. októbra 1999 bolo na okresnom súde pojednávanie o úpravu styku s maloletými deťmi, zmenu výchovného prostredia a zníženie vyživovacej povinnosti, ktoré po vypočutí účastníkov a svedka bolo odročené za účelom ustanovenia znalca.

Dňa 2. novembra 1999 bol okresnému súdu doručený list sťažovateľa, v ktorom uvádza, že proti uzneseniu zo 6. októbra nebude dávať odvolanie, žiada však okresný súd, aby boli zistené pomery v rodine matky maloletých a aby boli vypočutí ako svedkovia osoby bývajúce v susedstve matky maloletých.

Okresný súd uznesením sp. zn. P 7/98 z 28. októbra 1999 v konaní o úpravu styku s maloletými deťmi a zmenu výchovného prostredia ustanovil znalca PhDr. M. G., P., NZZ - amb. klin. psychológie, aby v lehote 30 dní podal znalecký posudok. Súdny znalec 18. januára 2000 predložil súdu znalecký posudok č. 1/2000-G.

Dňa 24. januára 2000 bol zaslaný znalecký posudok matke maloletých detí, sťažovateľ si ho osobne prevzal 24. januára 2000 v poručenskej kancelárii.

Sťažovateľ podaním doručeným okresnému súdu 27. januára 2000 podal vyjadrenie k znaleckému posudku, ktoré hodnotí ako neobjektívne a nepravdivé, urážajúce jeho osobu, a žiada vypracovať nový objektívny znalecký posudok.

Okresný súd 19. júna 2000 nariadil pojednávanie o zmenu výchovy a úpravu styku na 30. august 2000.

Dňa 27. júna 2000 okresný súd požiadal Okresnú prokuratúru v Prešove (ďalej len „okresná prokuratúra“) o podanie správy o preverení matky maloletých a jej druha, ktorí sa mali na základe oznámenia sťažovateľa Obvodnému oddeleniu Policajného zboru Sabinov dopustiť trestného činu týrania zverenej osoby podľa § 215 ods. 1 Trestného zákona voči maloletým deťom.

Podľa vyjadrenia okresnej prokuratúry doručeného okresnému súdu 12. júla 2000 v priebehu preverovania nebolo preukázané, že sa taký skutok stal, a nebolo preukázané ani konanie podozrivých, ktoré by zodpovedalo príslušnému priestupku.

Matka maloletých 10. júla 2000 podala okresnému súdu návrh na doplatenie a zvýšenie výživného na maloleté deti.

Okresný súd 30. augusta 2000 pojednával o zmene výchovy a úprave styku, súčasne doručil sťažovateľovi návrh matky maloletých na zvýšenie výživného, vypočul svedkov a pojednávanie odročil na 8. november 2000 s tým, že budú vyžiadané ďalšie listinné dôkazy súvisiace so sporom, predvolaní svedkovia a znalec a vyžiadaná správa od okresnej prokuratúry o preverení matky maloletých a jej druha.

Na pojednávaní 8. novembra 2000 o zmenu výchovy, úpravu styku a zvýšenie výživného bol vypočutý znalec a svedkovia a pojednávanie bolo odročené na neurčito za účelom vypočutia maloletých detí.

Sťažovateľ listom doručeným okresnému súdu 23. novembra 2000 vyjadril nesúhlas s návrhom na zvýšenie výživného.

Okresný súd uznesením sp. zn. P 7/98 z 21. decembra 2000 rozhodol o tom, že súdny znalec PhDr. M. G. nie je vylúčený z predmetnej veci, a priznal mu odmenu za účasť na pojednávaní 8. novembra 2000.

Dňa 21. decembra 2000 boli predvolané maloleté deti účastníkov za účelom vypočutia na 18. január 2001, keď došlo k výsluchu detí.

Okresný súd 6. februára 2001 vyzval zamestnávateľov účastníkov na predloženie správy o príjme rodičov a vyzval okresnú prokuratúru na predloženie správy vo veci preverenia matky maloletých a jej druha a nariadil pojednávanie na 21. marec 2001.

Na pojednávaní 21. marca 2001 o zmenu výchovného prostredia a úpravu styku s maloletými deťmi sťažovateľ okrem iného uviedol, že nesúhlasí so znaleckým posudkom, má výhrady proti neobjektívnosti kolíznej opatrovateľky, voči zákonnej sudkyni, a žiadal, aby bol súdom ustanovený znalec z odboru detskej psychológie, ale nie z regiónu východného Slovenska. Pojednávanie bolo odročené za účelom nariadenia znaleckého dokazovania znalcom z odvetvia detskej psychiatrie.

Sťažovateľ podal okresnému súdu 9. apríla 2001 odvolanie voči uzneseniu sp. zn. P 7/98 z 21. decembra 2000 ohľadne zamietnutia námietok o predpojatosti znalca.

Uznesením sp. zn. P 7/98 z 26. apríla 2001 okresný súd pribral znalkyňu MUDr. E. F., bytom B. B., a uložil jej v lehote 30 dní podať kontrolný znalecký posudok k posudku PhDr. M. G. Listom doručeným okresnému súdu 15. mája 2001 podal sťažovateľ odvolanie proti uzneseniu o pribratí znalca s odôvodnením, že vidí nesprávnosť v postupe súdu, keď sa ukladá novému znalcovi podať kontrolný znalecký posudok k posudku PhDr. M. G., a žiada, aby znalecký posudok PhDr. M. G. nebol braný do úvahy a zaslaný novému znalcovi.

Okresný súd listom z 8. júna 2001 požiadal Okresný súd v Banskej Bystrici o doručenie spisu sp. zn. P 7/98 súdnej znalkyni MUDr. E. F. za účelom vypracovania znaleckého posudku. Okresný súd v Banskej Bystrici 20. júna 2001 predvolal súdnu znalkyňu na prevzatie spisu sp. zn. P 7/98, ku ktorému došlo 13 júla 2001.

Sťažovateľ 19. septembra 2001 podal opätovne návrh vo veci vydania predbežného opatrenia o zmenu výchovného prostredia.

Listom doručeným okresnému súdu 26. októbra 2001 Okresný súd v Banskej Bystrici vrátil spis sp. zn. P 7/98 okresnému súdu bez znaleckého posudku. Súdna znalkyňa uvádza: „*Znalecký posudok som nemohla vypracovať pre nespoluprácu matky maloletých detí A. D., rod. V.*“

Okresný súd uznesením sp. zn. P 7/98 z 1. októbra 2001 ustanovil maloletým deťom účastníkov opatrovateľa Okresný úrad Sabinov, oddelenie sociálno-právnej ochrany a kurately, a vyzval ho, aby v lehote 10 dní podal správu o rodinných a výchovných pomeroch účastníkov.

Okresný súd uznesením z 23. októbra 2001 zveril mal. M. do výchovy otca s tým, že predbežné opatrenie trvá do právoplatného skončenia konania o zmenu výchovného prostredia vedeného na okresnom súde. Uznesenie prevzali účastníci 30. októbra 2001. Voči uzneseniu sa odvolala matka maloletých detí odvolaním doručeným okresnému súdu 5. novembra 2001. Dňa 27. novembra 2001 podal sťažovateľ okresnému súdu vyjadrenie k odvolaniu matky maloletých detí. Okresný súd 17. decembra 2001 predložil spis krajskému súdu.

Krajský súd uznesením sp. zn. 2 Co 759/01 zo 7. januára 2002 uznesenie okresného súdu zmenil tak, že návrh sťažovateľa na nariadenie predbežného opatrenia zamietol. Spis bol vrátený okresnému súdu 25. januára 2002. Uznesenie bolo účastníkom doručené

6. februára 2002. Dňa 15. februára 2002 podal sťažovateľ dovolanie proti uzneseniu krajského súdu. Okresný súd uznesením z 12. marca 2002 vyzval sťažovateľa, aby doplnil svoje podanie z 15. februára 2002. Sťažovateľ podaním doručeným okresnému súdu 2. apríla 2002 vzal dovolanie v celom rozsahu späť.

Dňa 29. apríla 2002 okresný súd predložil Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky spis s dovolaním sťažovateľa a späťvzatie dovolania.

Sťažovateľ 6. mája 2002 podal okresnému súdu opätovne návrh na vydanie predbežného opatrenia o zmenu výchovy mal. M.

Uznesením z 20. mája 2002 okresný súd ustanovil Okresný úrad Sabinov, oddelenie sociálno-právnej ochrany a kurately, za opatrovníka pre maloletého M., požiadal ho o podanie správy o rodinných a výchovných pomeroch účastníkov, Základnú školu v Lipanoch o podanie správy o správaní, prospechu, hygiene, pripravenosti na vyučovanie a pod. mal. M. a Obvodné oddelenie Policajného zboru Lipany o prešetrenie rodinných, osobných a majetkových pomerov účastníkov.

Okresný súd uznesením sp. zn. P 7/98 z 27. septembra 2002 návrh sťažovateľa na nariadenie predbežného opatrenia o zmenu výchovného prostredia zamietol spolu s podnetom Okresného úradu v Sabinove na nariadenie predbežného opatrenia o nariadenie ústavnej výchovy mal. M.

Sťažovateľ 25. októbra 2002 podal okresnému súdu odvolanie proti uzneseniu o zamietnutí predbežného opatrenia o zmenu výchovného prostredia.

Uznesením krajského súdu sp. zn. 4 Cop 8/03 z 31. marca 2003 bolo zamietnuté odvolanie sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu z 27. septembra 2002, ktorým tento zamietol návrh na nariadenie predbežného opatrenia o zmenu výchovného prostredia spolu s podnetom na nariadenie predbežného opatrenia o nariadenie ústavnej starostlivosti maloletého. Spis bol okresnému súdu vrátený 24. apríla 2003.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa ods. 2 citovaného článku ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa ods. 3 citovaného článku ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa ods. 1 citovaného článku ústavy boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy „*Každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom*“.

Sťažovateľ namietal porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy z dôvodu zbytočných prietáhov v súdnom konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. P 7/98 o návrhu na úpravu styku s maloletými deťmi, na zmenu výchovného prostredia a na zníženie výživného.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K stavu právnej istoty dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet a právoplatne nerozhodli (napr. I. ÚS 98/99, II. ÚS 64/99).

Otázku existencie zbytočných priet'ahov v konaní, a tým aj porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd podľa svojej konštantnej judikatúry (napr. II. ÚS 813/00, IV. ÚS 74/02) skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa:

- a) zložitosti veci,
- b) správania účastníka konania,
- c) spôsobu, akým v konaní postupoval súd.

a) Na základe preskúmania doterajšieho priebehu konania vedeného pod sp. zn. P 7/98 ústavný súd konštatuje, že z konkrétnych okolností daného prípadu vyplýva, že v konaní vedenom na okresnom súde išlo o skutkovo zložitú vec. Ústavný súd konštatuje, že skutková zložitosť veci vyplýva z toho, že ide o konanie vo veci starostlivosti súdu o maloletých, v ktorom sa sťažovateľ domáhal úpravy styku s maloletými deťmi, zmeny výchovného prostredia a zníženia vyživovacej povinnosti. Ústavný súd však tieto čiastkové konania nepovažuje za právne zložité. Hmotnoprávna a procesná úprava postupu súdu v konaní vo veciach starostlivosti o maloletých je obsiahnutá v zákone č. 94/1963 Zb. o rodine v znení neskorších predpisov a v Občianskom súdnom poriadku. Výklad a používanie týchto zákonov sú stabilizované v rozsiahlej judikatúre vyšších súdov. Právnu zložitosť veci nenamietol ani okresný súd a ani ústavný súd nezistil otázku osobitného právneho významu, ktorá by mala byť v týchto konaniach riešená bez jej predošlého riešenia v ustálenej judikatúre. Vo veci však ide o vyriešenie vzťahov medzi rodičmi a maloletými deťmi po rozvode manželstva, čo od okresného súdu vyžaduje, vzhľadom na všeobecnú citlivosť týchto porozvodových vzťahov, zvýšenú starostlivosť o plynulý a ničím nerušený priebeh konania za súčinnosti účastníkov konania, predovšetkým rodičov maloletých detí. Z tohto aspektu ústavný súd konštatuje, že okresný súd vo svojom postupe nezohľadnil v dostatočnej miere, o čo ide účastníkom v tejto veci, t. j. rodičom a maloletým deťom.

b) Správanie sťažovateľa ako účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní došlo k zbytočným priet'ahom. Ústavný súd zistil, že sťažovateľ svojim procesným správaním a úkonmi sa podieľal na zbytočných priet'ahoch konania a ústavne významnou mierou k nim prispel. Aj keď jeho úkony mali v prevažnej miere formálnu

oporu v Občianskom súdnom poriadku, poväčšine neboli spôsobilé dosiahnuť účinky, ktoré opakovane sledoval sťažovateľ. Osobitne to platí o návrhoch na predbežné opatrenia, v ktorých bol sťažovateľ zásadne neúspešný. Okrem toho niektorými svojimi úkonmi vnášal námietky do nesporového konania vo veci starostlivosti súdu o maloletých aj konania pred inými orgánmi (okresná prokuratúra, okresný úrad), v ktorých sa nepotvrdili jeho námietky a úsudky, ale v dôsledku týchto postupov sa predlžovalo konanie pred okresným súdom. Ďalšie úkony, napríklad dovolanie, znamenali zbytočné úkony súdu a ďalšieho účastníka (matky) a to platí aj pre námietky voči osobe znalca a znalcov z celého regiónu. Z uvedeného vyplýva, že súčinnosť sťažovateľa nebola taká, akú požaduje § 6 Občianskeho súdneho poriadku, ba táto súčinnosť sa vo viacerých jeho úkonoch rozchádzala s účelom konania súdu vo veci starostlivosti o maloletých, ktorým je stabilizácia vzťahov medzi rodičmi a deťmi na dobu po rozvode manželstva.

c) Tretím kritériom, na základe ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo ku zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu. Bez toho, aby ústavný súd vymedzoval jednotlivé obdobia nečinnosti okresného súdu alebo jeho neefektívnej činnosti, možno konštatovať, že vec starostlivosti súdu o maloletých, v ktorej boli podané tri čiastkové návrhy na úpravu viacerých práv a povinností rodičov k maloletým deťom ešte v roku 1998, doposiaľ nie je rozhodnutá v merite ani vo vzťahu k jednému z týchto čiastkových podaní. Táto doba je neprijateľná napriek tomu, že aj sťažovateľ prispel k tomu, že okresný súd mal sťažený postup v konaní jeho podaniami, návrhmi a inými úkonmi. Okresný súd ani v jednom prípade nevyužil takú organizáciu jeho postupu, ktorá by eliminovala nedostatok súčinnosti účastníkov konania, napríklad poriadkové opatrenia pri procesnej nedisciplinovanosti alebo súčasne pojednávanie vo veci, aj keď sa uskutočňovalo šetrenie orgánmi činnými v trestnom konaní, prípadne orgánmi okresného úradu. Možnosť jeho postupov podľa názoru ústavného súdu neobmedzovalo ani odvolacie konanie vo veci predbežných opatrení, pretože okresný súd so zreteľom na predmet konania a jeho povinnú starostlivosť o maloletých mal si ponechať tie časti spisu, ktoré neboli nevyhnutné na konanie o odvolaní, prípadne vytvoriť pre odvolací súd zberný spis a inak ďalej konať vo veci, v ktorej sa podali tri čiastkové návrhy bez ohľadu na odvolacie konanie proti nemeritórnemu rozhodnutiu, ktorým je aj uznesenie o predbežnom opatrení. Takýto

postup je zvlášť dôležitý v konaniach súdu vo veci starostlivosti o maloletých a prikazujú ho aj viaceré ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku (najmä § 6, § 100, § 101 a § 117 ods. 1).

Ústavný súd, vychádzajúc z analyzovaných troch kritérií, berúc do úvahy aj to, o čom účastníkom vo veci ide, dospel k záveru, že okresný súd v doterajšom konaní starostlivosti súdu o maloletých porušil základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Preto ústavný súd uložil okresnému súdu, aby v konaní o návrhoch sťažovateľa konal a rozhodol bez zbytočných prietáhov v súlade s normami Občianskeho súdneho poriadku [§ 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde].

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti z dôvodu pretrvávajúcich prietáhov, vysokej miery právnej neistoty, zvyšujúcej sa úrovne nedôvery v súdny systém a odôvodnených obáv o priaznivý vývoj vzťahu medzi otcom a maloletými deťmi žiadal o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia vo výške 75 000 Sk. Podľa názoru ústavného súdu zistený podiel sťažovateľa na vzniku zbytočných prietáhov vylučuje priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v požadovanom rozsahu. Napriek tomu ústavný súd zohľadniac predovšetkým dĺžku konania, a tým aj neistotu vzťahov medzi účastníkmi konania považoval 30 000 Sk za nevyhnutnú sumu primeraného finančného zadost'učinenia, a preto sťažovateľovi priznal primerané finančné zadost'učinenie vo výške 30 000 Sk.

Ústavný súd rozhodol o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. R. G., K., ktorého ústavný súd na základe žiadosti sťažovateľa ustanovil uznesením č. k. IV. ÚS 63/02-15 z 13. novembra 2002. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd priznal sťažovateľovi úhradu trov konania v hodnote 8 000 Sk (slovom osemtisíc slovenských korún), a to za dva právne úkony v hodnote 3 900 Sk (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie podania vo veci samej). Základom za dva úkony právnej služby bola

nominálna mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2001 vo výške 11 693 Sk. Ústavný súd priznal právnomu zástupcovi sťažovateľa dvakrát náhradu režijného paušálu po 100 Sk (§ 1 ods. 3, § 13 ods. 8, § 16 ods. 1 písm. a) a c) a ods. 4 a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. júla 2003